

INGEKOMEN 11 FEB. 2021

College van B&W

Gemeenteraad
Rijn Middelburgstraat 1
1462 NV MIDDENBEEMSTER*uw brief van**uw kenmerk**ons kenmerk**datum*

9 februari 2021

Onderwerp: Actualiteiten begroting 2021

Geachte leden van de raad

1. Inleiding

Bij de aanbidding van de Programmabegroting 2021 aan uw raad waren nog veel zaken onzeker. Dit betrof de effecten van het Corona-virus, het compensatiepakket van het Rijk, de ontwikkeling van de uitgaven in het sociaal domein, het onderzoek naar de uitgaven jeugdzorg en de herijking van het gemeentefonds. In de afgelopen periode zijn de genoemde onderdelen als voorbereiding op de Kadernota naar de laatste kennis voor u uitgewerkt. Ook de gemeente Purmerend heeft een dergelijke brief gemaakt. Bij de start van de Kadernota is dan het beeld voor beide gemeenten uitgewerkt.

2. Informatie

Deze brief is gebaseerd op de laatste inzichten over de gemeentefinanciën. En die blijven op bepaalde onderdelen onzeker. Vanwege onvoldoende zicht op het compensatiepakket Corona 2021 van het Rijk kan nog geen integraal Corona effect 2021 worden gepresenteerd. Bij het onderdeel gemeentefonds treft u de informatie uit de decembercirculaire aan. Er kan daarnaast door recente informatie ook een duiding worden gegeven van de herijking van het gemeentefonds. Door de adviesaanvraag aan de Raad voor het Openbaar Bestuur zijn de voorlopige effecten per gemeente op 2 februari bekend geworden bij de brief van de Minister aan de Tweede Kamer. Hier wordt verderop in de brief op ingegaan. Het voorlopig beeld is dat Beemster en Purmerend tezamen met een beperkt effect te maken krijgen.

Ook is op 18 december het onderzoek van AEF gepubliceerd over de vraag hoeveel middelen gemeenten structureel nodig hebben om hun taken voor jeugdzorg goed uit te kunnen voeren. Het onderzoek laat zien dat gemeenten in 2019 zo'n € 1,7 miljard meer uitgeven aan jeugdzorg dan dat ze aan middelen ontvangen. Voor Jeugd is de VNG naar aanleiding van het AEF onderzoek in overleg met de minister. De resultaten, met name de mate waarin de uitkomst van het onderzoek zijn weerslag vindt in het gemeentefonds danwel in een maatregelenpakket, kunnen om die reden nog niet worden meegenomen. Voor Wmo heeft de minister aangegeven de gemeenten niet te willen compenseren voor het abonnementstarief.

behandeld door:

telefoonnummer

Aan het einde van deze brief hebben wij een totaaltabel opgenomen. Daar wordt zichtbaar dat ook in Beemster het beeld is verslechterd, maar dat de begrotingspositie van Beemster nog steeds goed te noemen is. De in deze brief genoemde effecten zullen wij meenemen in de Kadernota.

3. Actualisaties Sociaal Domein

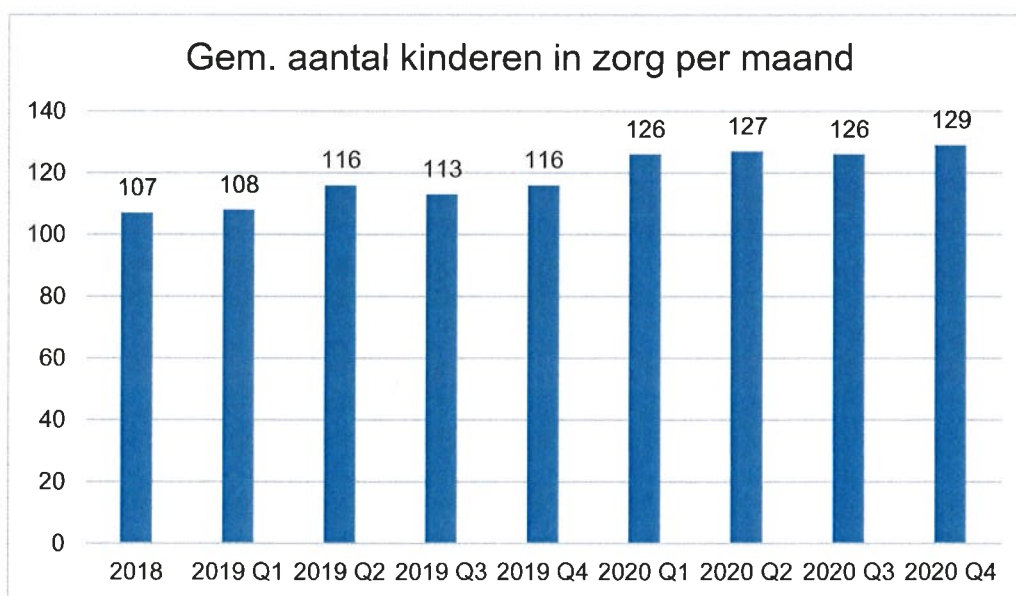
In de tweede tussenrapportage van Beemster is op het sociaal domein van Beemster melding gemaakt van 3 aanpassingen:

- Aanpassing jeugdzorg: -38.904
- Wmo -16.000
- Aanpassing werk en inkomen: -32.581

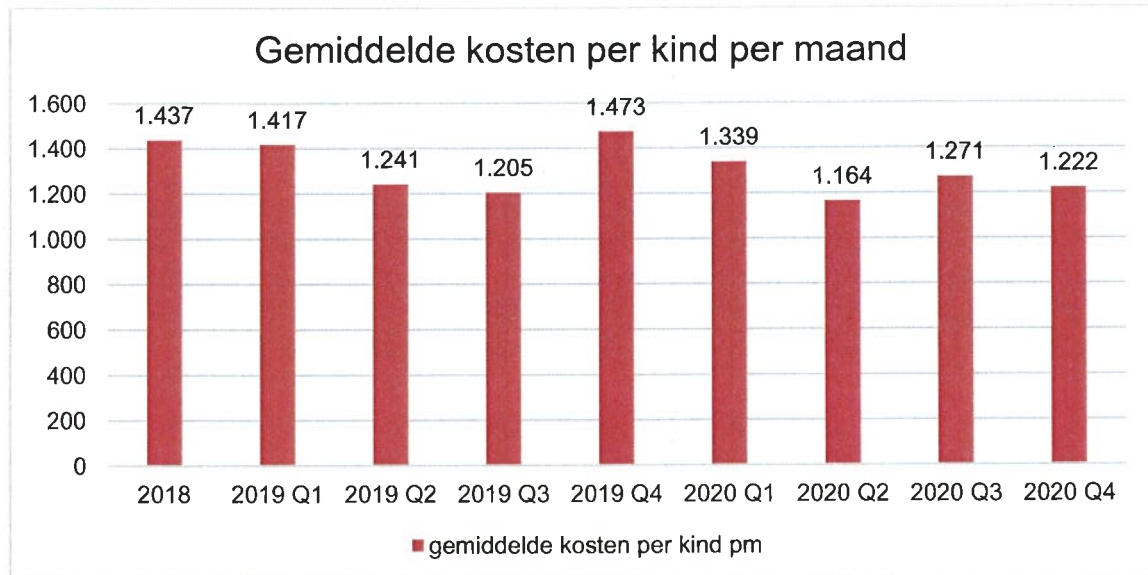
De bijraming Jeugd werd veroorzaakt door toenemend zorggebruik. Het budget voor Wmo is op onderdelen bijgesteld: bijraming op hulp bij huishouden en het budget voor wonen, rolstoelen en vervoer (tezamen € 60.000) en aframingen op vervoersvoorzieningen en dagbesteding (ook tezamen: € 60.000). Het nadeel van € 16.000 wordt veroorzaakt omdat in de maanden april en mei 2020 vanwege Corona geen eigen bijdrage Wmo is betaald. In de tweede tussenrapportage is gemeld dat het aantal uitkeringen in Beemster met 8% is gestegen. Deze extra lasten in 2020 worden deels gecompenseerd door een hoger rijksbijdrage voor de uitkeringen en hogere terugvordering. Per saldo is het nadeel € 32.581.

In het kader van deze brief is nagegaan welke van deze aanpassingen structureel zijn. Daarvoor hebben we vier grafieken voor u gemaakt:

1. Een grafiek met het gemiddeld aantal kinderen in jeugdzorg per maand
2. Een grafiek met de gemiddelde kosten per maand
3. Aantal Wmo geïndiceerden
4. Aantal meldingen en aanvragen Wmo loket

In de grafiek is 2018 (gemiddeld) als basis genomen. In de grafiek is zichtbaar dat het aantal kinderen is gestegen t.o.v. 2018 met 19%. Het lijkt aannemelijk dat Corona hierop van invloed is geweest, maar de stijging was ook in het eerste kwartaal van 2020 al zichtbaar en er is uiteraard ook sprake van bevolkingsgroei. Op dit moment is er geen daling zichtbaar.

In de bovenstaande grafiek is 2018 (gemiddeld) als basis genomen. Er is in de grafiek duidelijk een stijging in kosten per kind per maand geweest die vooral vanaf q4 2019 te zien is. Deze stijging heeft met name te maken met vormen van verblijf. Deze grilligheid is ook onderhevig aan het woonplaatsbeginsel, Beemster heeft relatief veel verblijfsplekken waarbij de kinderen die hier verblijven niet altijd de financiële verantwoordelijkheid van Beemster zijn. Het probleem van het woonplaatsbeginsel is dat we nu niet weten welke kinderen er in verblijf zitten die nu nog financieel door een andere gemeenten betaald worden. Wanneer deze jeugdigen 18 worden en nog steeds in de verblijfsvorm in Beemster verblijven, dan zullen de kosten wel voor rekening zijn van Beemster. De gemiddelde kosten vormen op dit moment geen reden om de begroting structureel hiervoor te corrigeren.

Voor de begroting 2021 is het beeld als volgt. Meer kinderen in zorg betekent uiteraard meer kosten. Uitgangspunt in de begroting voor 2021 is 135 kinderen in zorg (boven-regionaal, landelijk, niet gecontracteerd, GI en PGB) met gemiddelde kosten per kind van € 1.310,- per maand. Het getal van 135 is een aanname. We gaan er wel vanuit dat er in 2020 een corona effect zit. Het getal van € 1.310 is het gemiddelde bedrag per maand per kind van 2019 en 2020 plus 1,5% index. In de grafiek is zichtbaar dat dit behoorlijk kan fluctueren, dit wordt meegenomen in de risicoparagraaf. Dat leidt tot het volgende beeld:

a) Kosten 2021 geïndiceerde zorg (135*1.310*12)	2.122.200
b) Kosten preventief/lokaal beleid/personeel	760.000
c) Geraamd 2021	2.804.262
Bijraming	-77.938

In de begroting is het nodig om € 78.000 structureel bij te ramen op het onderdeel geïndiceerde zorg.

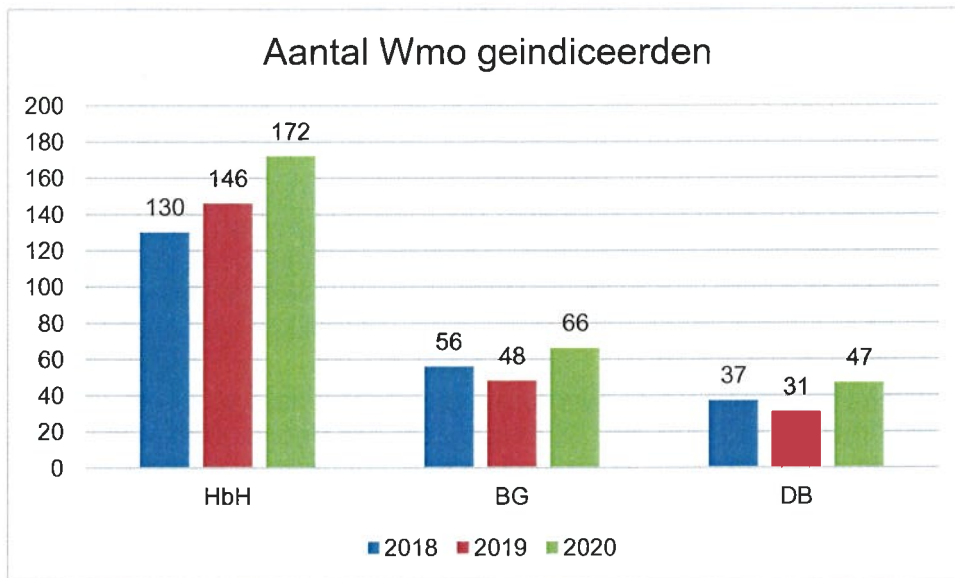
Onderzoek Jeugd

Op 18 december is het onderzoek van AEF gepubliceerd over de vraag hoeveel middelen gemeenten structureel nodig hebben om hun taken voor jeugdzorg goed uit te kunnen voeren. Het onderzoek laat zien dat gemeenten in 2019 zo'n € 1,7 miljard meer uitgeven aan jeugdzorg dan dat ze aan middelen ontvangen. Dit is voor gemeenten een bevestiging van de toenemende financiële problemen die ze in de afgelopen jaren hebben ervaren. Op basis van het rapport voert de VNG gesprekken met het Rijk over een combinatie van structureel extra budget en maatregelen om de Jeugdwet financieel beheersbaar te maken. De verwachting is dat de duidelijkheid over structureel budget en maatregelen pas na de

kabinetformatie bekend zijn. Door het kabinet is toegezegd in het licht van het onderzoek een bestuurlijk overleg voor het jaar 2021 te willen voeren over de financiële positie van gemeenten. Daarin zal de VNG aandringen op incidenteel geld.

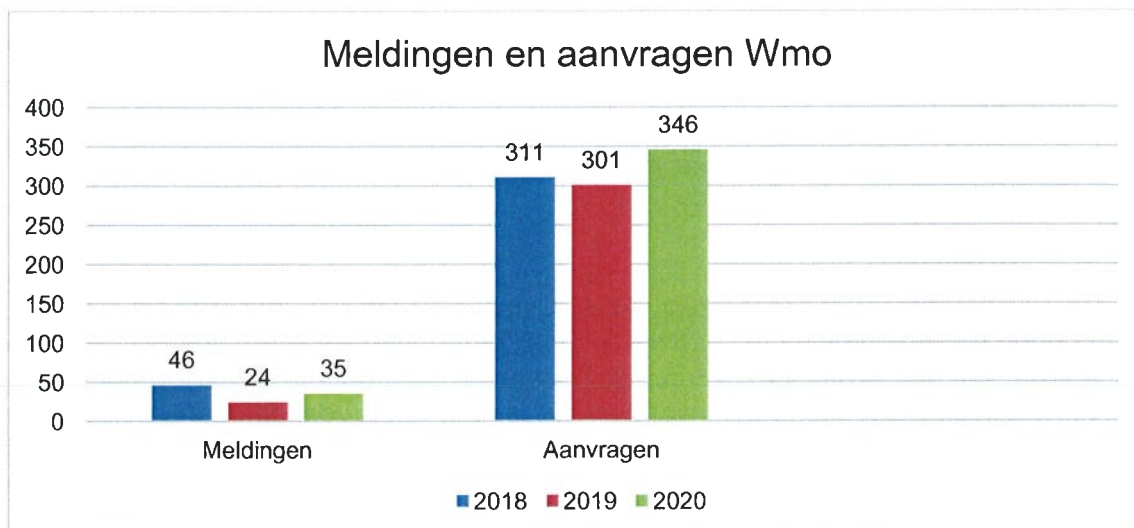
Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo)

In de afgelopen periode is in Beemster aangegeven dat het met de stijging van de kosten als gevolg van het abonnementstarief meevalt. In de huidige cijfers zien we echter ook in Beemster een stijging is van de indicaties Wmo. In de onderstaande grafiek hebben wij voor u het aantal personen met een indicatie voor HbH, begeleiding (BG) en dagbesteding (DB) opgenomen. De peildatum is steeds 31 december van genoemd jaar.

Zoals u ziet is het aantal cliënten voor hulp bij het huishouden tussen eind 2018 en eind 2020 toegenomen met 32%, het aantal cliënten voor individuele begeleiding met 18% en het aantal deelnemers aan dagbesteding met 27%.

In de onderstaande grafiek ziet u het aantal afgehandelde meldingen en aanvragen door de consulenten Wmo. Een melding Wmo is een hulpvraag die niet leidt tot een aanvraag. Er wordt wel onderzoek gedaan naar de situatie. Een aanvraag Wmo is een hulpvraag die na onderzoek tot een besluit leidt. Tegen dit besluit kan bezwaar gemaakt worden.

In de eerste maanden van de coronacrisis is een afname geweest in het beroep dat cliënten op het Loket Wmo hebben gedaan. Dit is in de zomer weer bijgetrokken en in het laatste kwartaal was het beroep op het Loket Wmo fors. Dat er in het laatste kwartaal veel meer aanvragen zijn geweest, beschouwen we als een inhaalslag. We corrigeren deze cijfers daarom niet voor het eerste kwartaal. Het aantal meldingen is in 2019 afgenomen en in 2020 weer toegenomen. Het verschil in het aantal afgehandelde aanvragen tussen eind 2018 en eind 2020 is 11,3%. Het is duidelijk uit de voorgaande grafieken dat er sprake is van een toegenomen vraag naar Wmo voorzieningen. Ten opzichte van de vastgestelde begroting is het nodig de ramingen op de volgende onderdelen te wijzigen:

Financiële effecten

	2021	2022	2023	2024
Hulp bij huishouden	-30.000	-30.000	-30.000	-30.000
Begeleiding	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000
Wmo voorzieningen WRV	-45.000	-45.000	-45.000	-45.000
Eigen bijdrage CAK	-30.000	-30.000	-30.000	-30.000
Saldo	-155.000	-155.000	-155.000	-155.000

Hulp bij huishouden komt in de jaarrekening nagenoeg op de raming bij de 2^e turap uit, reden om dit budget structureel met 30.000 euro bij te ramen. Begeleiding en WRV voorzieningen laten grotere tekorten zien door het inhaaleffect in het vierde kwartaal. Vervoersvoorzieningen laten een voordeel zien, maar dat zien we duidelijk als corona effect en is niet meegenomen. In de eigen bijdrage zit ook een corona effect, maar ook een structureel effect. Dat structurele effect is meegenomen en bedraagt € 30.000.

Werk en inkomen

De stijging van de uitkeringslasten is de afgelopen jaren gemiddeld 1,5% geweest. In de begroting is hiermee rekening gehouden. Het Centraal Planbureau (CPB) heeft 4 scenario's geschetst voor de economische impact van het coronavirus in 2020 en 2021. Voor Beemster is een inschatting gemaakt van de Rijksbijdrage op basis van de huidige verdeelsleutel. Deze cijfers berusten dus op een aanname en zijn allerminst zeker. In het huidig beeld is het nodig om de uitkeringen in 2021 met € 184.000 (18,5%) bij te ramen. Deze kan worden gedekt door de bijraming van de rijksmiddelen ad € 90.000 en een stelpost van € 100.000 die nog op het beleidsveld Werk en Inkomen stond. Deze stelpost is na deze wijziging benut. Daarnaast is bij de jaarrekening op basis van de afrekening van de afgelopen jaren een stijging van de aantallen in begeleiding bij Werkom zichtbaar. Geraamd is € 30.000, maar de verwachting is € 95.000.

Financiële effecten

	2021	2022	2023	2024
Trajecten Werkom	-65.000	-65.000	-65.000	-65.000
Bijraming	-184.000	-184.000	-184.000	-184.000
Bijraming BUIG	+90.000	+90.000	+90.000	+90.000
Inzet stelpost	+100.000	+100.000	+100.000	+100.000
Saldo	-59.000	-59.000	-59.000	-59.000

Verder is het belangrijk te melden dat het Rijk voor 2021 een bedrag van € 327,2 miljoen gereserveerd heeft voor de te verwachten extra uitkeringslasten i.v.m. Covid-19. Of er extra middelen worden verstrekt hangt af van de stijging van het aantal uitkeringen. De verdeelsleutel is nog niet bekend. Als de reguliere Rijksbijdrage toereikend is om de lasten

te betalen, is de inschatting dat er geen extra bijdrage zal komen uit het genoemde Covid-19 budget.

Als de stijging van het CPB van de hoge scenario's bewaarheid wordt, dan gaat het aantal uitkeringen nog wel behoorlijk stijgen. Daar loopt de gemeente een financieel risico. Dit is thans niet verwerkt en krijgt bij de kaderstelling voor 2022 een plek in de risicoparagraaf.

Gemeentefonds-Corona

Begin december zijn de gemeenten per brief geïnformeerd over het vervolgproces van de herijking van de verdeling van het gemeentefonds. Er dient eerst duidelijkheid te zijn over de financiële positie van gemeenten en de toereikendheid van de financiering van de jeugdzorg voordat wordt overgegaan naar een nieuw verdeelmodel. De besluitvorming over de structurele omvang van het gemeentefonds is aan een volgend kabinet. Dit betekent dat de invoering van de nieuwe verdeling opschuift naar 1 januari 2023. Dit geldt inmiddels ook voor de invoering van het woonplaatsbeginsel Jeugd.

Het herijkingsonderzoek naar hoe de nieuwe verdeelsystematiek van het gemeentefonds eruit moet zien wordt nog wel deze kabinetsperiode afgerond. De nieuwe verdeelmodellen zouden een verbetering zijn ten opzichte van de huidige verdeling: eenvoudiger, beter uitlegbaar en aansluiten bij de kosten die gemeenten maken. Voordat de nieuwe verdeelmodellen ter consultatie aan gemeenten worden voorgelegd, vraagt de minister van BZK advies aan de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB). Deze adviesaanvraag gaat over enkele keuzes bij de totstandkoming van de verdeling, niet over individuele uitkomsten van gemeenten. Op 2 februari heeft de minister hierover een brief aan de Tweede Kamer gestuurd. En op basis van die informatie weten we inmiddels op basis van de cijfers van 2017 wat de effecten zijn. Die zijn in de onderstaande tabel opgenomen:

	Totaaleffect herijking per inwoner	Effect wijziging woonplaatsbeginsel	Bedrag
Beemster	-5 euro p/inwoner	-26 euro p/inwoner	-313.000
Purmerend	+8 euro p/inwoner	-2 euro p/inwoner	+490.000

Voor beide gemeenten geldt dat zij nadeelgemeente zijn als het gaat om de herijking van het sociaal domein en voordeelgemeente als het gaat om de herijking van het klassieke deel van het gemeentefonds. Beemster heeft daarnaast te maken met een fors effect door de wijziging van het woonplaatsbeginsel in de Jeugdwet. Deze regelt welke gemeente financieel verantwoordelijk is voor de jeugdhulp. Uitgangspunt in de nieuwe definitie van het woonplaatsbeginsel wordt: de gemeente waar de jeugdige zijn woonadres heeft volgens de Basisregistratie Personen is verantwoordelijk voor de kosten. Bij jeugdhulp met verblijf is het uitgangspunt dat als woonplaats geldt de gemeente waar de jeugdige onmiddellijk voorafgaande aan zijn verblijf zijn woonadres in de zin van de Wet basisregistratie personen had. Met de wijziging van het woonplaatsbeginsel per 1 januari 2022 verdwijnt de clustering van de kosten voor voogdijkinderen en 18-plussers bij specifieke gemeenten. De nieuwe objectieve verdeling gaat per 2023 in. Dit laatste hoeft niet direct tot nadeel te leiden als de lasten ook worden teruggebracht. Dit wordt de komende periode nader uitgezocht.

In de Kadernota wordt op deze effecten nader ingegaan. Het enige wat geduid kan worden, is dat Purmerend een voordeelgemeente is en Beemster een nadeelgemeente. De uiteindelijke financiële uitwerking is onder voorbehoud van effecten vanuit uit de consultatie ROB en gemeenten, het effect van de gefuseerde gemeente (ingangdatum 2023), de omvang van het fonds (koek moet groter) en recente cijfers (nu 2017). Een financieel effect kan daarom nog niet worden gepresenteerd.

In de onderstaande tabel zijn de effecten opgenomen van de ontwikkeling van het gemeentefonds voor Beemster sinds de begroting. Onder de tabel lichten wij deze toe.

	2021	2022	2023	2024
Netto effect septembercirculaire 2020	51.167	-63.515	-101.585	-114.135
Netto effect decembercirculaire 2020	45.884	-9.792	-9.703	-9.703
Totaal effect gemeentefonds	97.051	-73.407	-111.288	-123.838

a. septembercirculaire 2020

In oktober 2020 bent u geïnformeerd over de ontwikkeling van de septembercirculaire 2020 (kenmerk 1531408 d.d. 06-10-2020). Het algemene beeld was toen positief voor 2021, maar nadelig voor de periode daarna.

b. decembercirculaire 2020

De decembercirculaire laat geen structurele effecten zien, behoudens 2021. Het positieve netto effect voor 2021 wordt voornamelijk veroorzaakt door de incidentele uitdeling van het 3^e compensatiepakket Corona door het Rijk van € 56.163. Dit is exclusief het terugdraaien van de opschalingskorting van € 76.411; deze is al verwerkt in de circulaire van september. De voorlopige compensatie 2021 voor Corona betreft een vergoeding voor de extra kosten voor de Tweede Kamerverkiezing (€ 13.021), ondersteuning van de lokale culturele infrastructuur zgn. cultuurmiddelen (€ 25.856) en diverse kleine compensaties (€ 17.286). Al deze Corona compensaties komen ten gunste van de algemene reserve. Verder vinden er nog structurele verlagingen plaats op de suppletie-uitkering integratie sociaal domein, deze bedraagt ongeveer € 10.000 structureel.

De tabel laat een structureel nadeel zien t/m 2024. De opschalingskorting blijft echter onverminderd van kracht, ondanks het incidenteel schrappen van deze korting in de jaren 2020 en 2021 vanwege Corona. In 2025 komt hier voor Beemster de volgende en laatste korting van € 66.000 bovenop. In 2025 is de totale opschalingskorting voor Beemster ongeveer € 370.000.

Overig ontwikkelingen gemeentefonds

Verwachte compensatie Corona

Het recente besluit tot verstrekkende lockdown maatregelen eind 2020, heeft ook directe weerslag op gemeenten. Dit betekent dat de afspraken tot reële compensatie van de extra uitgaven en van de inkomstenderving ook voor de reeds in kaart gebracht dossiers voor het 1^e kwartaal 2021 gelden. Voor de periode na het 1^e kwartaal 2021 zal tijdig met gemeenten worden gesproken over reële compensatie. Deze compensatie maakt dan deel uit van de meicirculaire 2021 en/of loopt via specifieke uitkeringen. Daarnaast liggen er nieuwe afspraken over compensatie aan gemeenten, waarbij de financiële verwerking op een later moment in 2021 zal plaatsvinden. Dit betreft o.a. compensatie voor:

- Afvalinzameling (2020 via gemeentefonds);
- Tijdelijke ondersteuning noodzakelijke kosten (TOINK, 2021 via gemeentefonds);
- Perspectief jeugd en jongeren (2021 via gemeentefonds);
- Ijsbanen (2020 via specifieke uitkering);
- Verlenging steun aan sportverenigingen (2020 via specifieke uitkering);
- Toezicht en handhaving (2021 via specifieke uitkering);
- Inkomstenderving diverse leges. (2020 via gemeentefonds);
- Meerkosten voortkomend uit de jeugdwet en Wmo en extra kosten Tijdelijke wet Covid-19 (2021 via gemeentefonds).

Uit bovenstaande blijkt dat nog niet alle extra uitgaven op diverse terreinen voor 2020 zijn gecompenseerd. Voor het bepalen van de definitieve compensatie van de inkomsterderving over 2020 gebeurt dit o.b.v. vastgestelde jaarrekeningcijfers 2020.

Totaalbeeld

In de onderstaande tabel hebben wij de bovenstaande ontwikkelingen voor u samengevat. Het overzicht bevat ook een aantal zaken dat nog niet door de raad is besloten. In de tabel hebben we tevens de effecten van de 2^e tussenrapportage meegenomen.

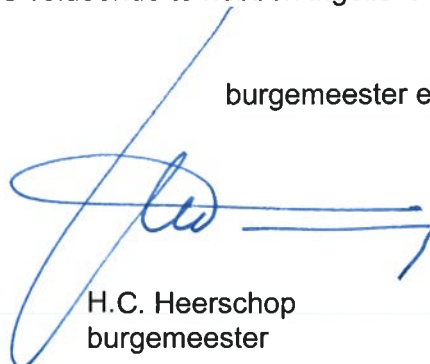
	2021	2022	2023	2024	I/S	PRG
Stand programmabegroting	87.176	802.485	1.055.903	1.512.420	S	
1. Agrarische sector	-20.000	-70.000	-	-	i	7
2. Verkeerskundige projecten	-125.000	-	-	-	l	Div.
3. IKC Middenbeemster	-150.000	-	-	-	l	2
4. IHP Onderwijshuisvesting	0	-1.875	-1.859	-236.456	S	2
5. PVA Ontwikkelstrategie Beemstervisies	-515.396					
6. Jeugdzorg	-78.000	-78.000	-78.000	-78.000	S	2
7. Wmo	-155.000	-155.000	-155.000	-155.000	S	2
8. Werk en Inkomen	-59.000	-59.000	-59.000	-59.000	S	2
9. Gemeentefonds	97.051	-73.407	-111.288	-123.838	S	9
Af: rechtstreekse onttrekking algemene reserve (2+3+5)	790.396					
Saldo start Beemster Gezamenlijke Kadernota	278.041	402.864	634.173	821.670		

Ook voor Beemster geldt dat de begrotingsruimte door de ontwikkelingen in het sociaal domein en de groeiopgave (IHP) aanzienlijk gedaald is. Echter de stand van de begroting geeft na deze ontwikkelingen nog altijd een ruim positief meerjarenbeeld zien. De startpositie van Beemster bij de Kadernota is goed.

Het herstellen van de financiële positie van gemeenten is voor de komende jaren van groot belang voor de gemeenten. De twee grote onderwerpen die de VNG namens de gemeenten zal blijven benadrukken zijn de opschalingskorting en de (oplopende) tekorten in het sociale domein, met focus op jeugdzorg en de aanzuigende werking van het abonnementstarief. Resultaat op deze inzet is voor de nieuwe gemeente van groot belang.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben ingelicht.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Beemster.

H.C. Heerschop
burgemeester

H.J.C. Welage
gemeentesecretaris